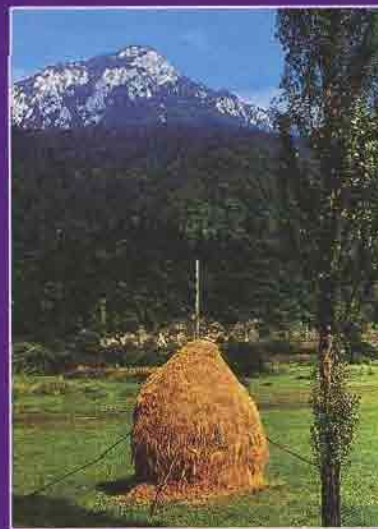
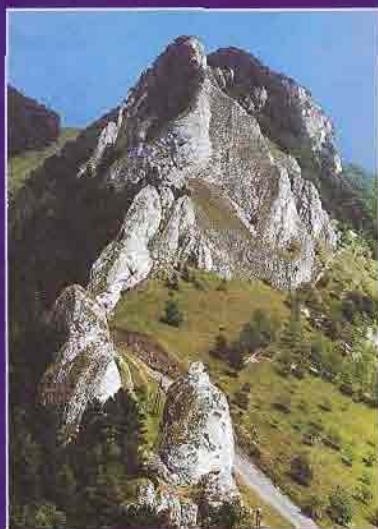

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V ROKOCH 1992 - 1993

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ŽIVOTNE PROSTREDIE Slovenskej republiky

v rokoch 1992-1993

84

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA V STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ZAHRANIČNÁ ENVIRONMENTÁLNA POLITIKA SLOVENSKA

Slovenská republika uplatňovaním medzinárodného environmentálneho práva a zapájaním sa do práce medzinárodných inštitúcií a projektov s environmentálnym zameraním začala vytvárať podmienky pre **zabezpečenie globálnej environmentálnej bezpečnosti** a pre **environmentálnu integráciu v celonárodnom i celosvetovom meradle**. Táto integrácia sa sústreďuje na riešenie spoločných environmentálnych problémov a má samozrejme sociálno-ekonomický charakter, lebo samotné životné prostredie integruje oddávna príroda Zeme - užšie biosféra. Medzinárodnú spoluprácu na multilaterálnej i bilaterálnej úrovni začala SR výraznejšie rozvíjať až po osamostatnení v roku 1993 uplatnením vlastnej **zahraničnej environmentálnej politiky**. Od 19. januára 1993 sa stala členom OSN a postupne jej viacerých zložiek, ktoré sa zaoberajú problematikou životného prostredia (od 20. januára 1993 Organizácie OSN pre priemyselný rozvoj - **UNIDO**, od 4. februára 1993 Svetovej zdravotníckej organizácie - **WHO**, od 9. februára 1993 Organizácie OSN pre výchovu, vedu a kultúru - **UNESCO**, od 13. marca 1993 Svetovej meteorologickej organizácie - **WMO**,

od 8. novembra 1993 Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo - **FAO**). Okrem toho sa zapojila do Programu OSN pre životné prostredie (**UNEP**) ako člen jeho Riadiacej rady; taktiež s environmentálnou orientáciou aj do Programu OSN pre rozvoj (**UNDP**). 1. januára 1993 ju prijali do **Organizácie bezpečnosti a spolupráce v Európe** (predtým KBSE), od 3. júla 1993 do **Rady Európy** a od 28. septembra 1993 do Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (**IAEA**). Z hľadiska jadrovej bezpečnosti možno pokladať za dôležité aj jej prijatie od 25. júna 1993 do Európskej organizácie pre jadrový výskum (**CERN**) a od 17. marca 1993 do Spojeného ústavu jadrových výskumov (**JINR**). Ako podunajský štát sa hneď od vzniku 1. januára 1993 stala členom **Dunajskej únie** so sídlom v Budapešti.

V rámci celoeurópskeho regiónu má značný význam najmä činnosť s environmentálnym zameraním v **Európskej hospodárskej komisii OSN** so sídlom v Ženeve, vo vzťahu k **Organizácii pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD)** so sídlom v Paríži a k **Európskej únii** so sídlom v Bruseli. Environmentálnymi problémami sa už za účasti Slovenska v značnej miere zaoberá aj **Európsky parlament** v Strasbourgu.

Zahraničnú environmentálnu politiku Slovenskej republiky ďalej určuje viacero medzinárodných dohovorov s environmentálnym zameraním, ku ktorým pristúpila a plní záväzky z nich vyplývajúce. Taktiež dvojstranné medzištátne dohody a integračné tendencie v Euroregióne.

I keď Slovensko nepatrí k veľkým znečisťovateľom životného prostredia vo svetovom a európskom meradle, jeho podiel na zlepšovaní životného prostredia nie je irelevantný. Riešenie globálnych i regionálnych environmentálnych problémov, napríklad ochrany ozónovej vrstvy, zoslabenie skleníkového efektu a kyslosti zrážok, jadrová bezpečnosť, protihavarijná aktivita, záchrana genofondu, má aj pozitívny spätný vplyv na jeho vlastné životné prostredie, na vek a zdravie ľudí a možnosti zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja. **Medzinárodná aktivita Slovenska v environmentálnej oblasti** teda nezvyšuje len jeho zahraničnú prestíž, ale sa premieta priamo alebo nepriamo do života každého občana, ktorý chce a má právo žiť v bezpečnom, nezávadnom a peknom prostredí vo svojej obci, vo svojom regióne, na Slovensku, v Európe a na svete.

ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV

Organizácia spojených národov (OSN) je základným svetovým gestorm riešenia globálnych environmentálnych problémov (ochrana ozónovej vrstvy Zeme, klimatické zmeny, záchrana biodiverzity, dezertifikácia, rádioaktíva, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov), ako aj čiastkových a regionálnych úloh. V záujme ochrany a tvorby životného prostredia Slovenská republika začala pôsobiť v orgánoch a organizáciách OSN ako suverénny členský štát od roku 1993. Aj keď sa nepodieľala na príprave a priebehu prvej Konferencie OSN o životnom prostredí človeka (Stockholm 1972), na ktorej sa vtedajšie štáty Varšavskej zmluvy nezúčastnili, jej účasť na **Konferencii OSN o životnom prostredí a rozvoji - UNCED (Rio de Janeiro⁰ 92)** už bola výraznejšia. Po nej sa rozvinuli aktivity zamerané na aplikáciu "Riodeklarácie" a ostatných dokumentov, najmä Agendy '21 v pôsobnosti Slovenska (uznesenie vlády SR č.718/1992 a č.619/1993, uznesenie NR SR č.339/1993), na pristúpenie SR k viacerým medzinárodným dohovorom s environmentálnym zameraním, na rozvinutie úvodných aktivít v organizáciách a programoch OSN s environmentálnou pôsobnosťou (napr. UNEP, UNESCO, FAO, WHO,...). Slovenská republika kandidovala aj do 53-člennej **Komisie pre trvalo udržateľný rozvoj**.

Táto komisia bola založená v rámci **Ekonomickej a sociálnej rady OSN (ECOSOC)** na 47. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN. Jej úlohou je sledovať trvalo udržateľný rozvoj na celom svete, v súlade s Agendou '21, prijatou na Konferencii v Rio de Janeiro. Obdobné založenie odbornej Národnej komisie pre trvalé udržateľný rozvoj v roku 1993 na Slovensku pri Ministerstve zahraničných vecí SR však vyznelo formálne.

Na UNCED nadviazala **Paneurópska konferencia ministrov životného prostredia v roku 1993 vo švajčiarskom Luzerne**, na ktorej prijali tri základné ciele:

1. vypracovať návrhy na urýchlené akcie na pomoc pri odstraňovaní najhorších environmentálnych škôd v Strednej a Východnej Európe,
2. navrhnuť okamžité opatrenia na ochranu pôsobivého prírodného dedičstva, ktoré ešte stále existuje v Strednej a Východnej Európe a zabezpečiť jeho trvalé vyvážené využívanie,
3. navrhnuť konkrétne opatrenia na posilnenie zblížovania európskych krajín v oblasti environmentálnej politiky a zjednocovania úrovne

ochrany životného prostredia, najmä celého radu nástrojov a mechanizmov a tvorby harmonizovanej databázy pre celú Európu.

Deklarácia z luzerskej konferencie obsahuje návrhy ako pokračovať v procese "Životné prostredie pre Európu", pričom sa orientuje na **Environmentálny akčný program pre Strednú a Východnú Európu (EAP)**, ktorý vypracovala medzivládna pracovná skupina pod vedením Komisie Európskych spoločenstiev s výraznou pomocou OECD a Svetovej banky. Na Agendu '21 a EAP nadviazala Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky ako základného cieľového východiska - environmentálneho akčného programu v Slovenskej republike.

Európska hospodárska komisia

Európska hospodárska komisia OSN (EHK) ako regionálna komisia ECOSOC sa zaoberá environmentálnymi problémami pod gesciou samostatného orgánu - **Starších poradcov vlád EHK pre problémy životného prostredia a vody**, ako aj prostredníctvom **výkonného orgánu Dohovoru o diaľkovom transhraničnom znečisťovaní ovzdušia a Výboru pre ľudské sídla**. Do všetkých troch orgánov menovala SR zástupcov MŽP SR, čím sa zároveň vytvorili podmienky pre účasť expertov na zasadnutiach pracovných orgánov nižšej úrovne, ktoré pripravujú mnohé medzinárodné záväzné dokumenty, ako napríklad **Dohovor o hodnotení vplyvov na životné prostredie, presahujúcich hranice štátov**, **Dohovor o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier** a ďalšie.

UNESCO

Environmentálne aktivity vo vzťahu k UNESCO so sídlom v Paríži sa orientovali na plnenie úloh **Programu "Človek a biosféra" (MaB)**, osobitne so zameraním na biosférické rezervácie CHKO Slovenský kras, CHKO Poľana, CHKO Východné Karpaty a Tatranský národný park. Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa konštituovala Slovenská komisia pre UNESCO, pri ktorej vznikla sekcia pre životné prostredie a Národný komitét MaB.

Nadväzne na Dohovor o ochrane svetového prírodného a kultúrneho dedičstva v pôsobnosti UNESCO sa ukončila činnosť **Česko-Slovenského koordinačného výboru pre ochranu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva** pri Ministerstve životného prostredia SR, ktorej výsledkom bolo predloženie 11 nominačných projektov (4 z ČR a 7 zo SR) **Medzinárodnému**

Výboru Svetového dedičstva, zloženému z 21 volených štátov.

Začiatkom roku 1993 vznikol **Slovenský výbor pre ochranu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva** na čele so štátnou tajomníčkou MŽP SR, ktorého organizačný a rokovací poriadok nadobudol účinnosť 1. augusta 1993. Na začiatku svojej pôsobnosti vypracoval návrh predbežného zoznamu objektov zo SR, navrhovaných na zaradenie do Svetového dedičstva a vyvinul značnú aktivitu na dopracovanie a schválenie predložených projektov Banská Štiavnica s okolitými pamiatkami, Spišský hrad s okolím a Rezervácia ľudovej architektúry Vlkolínec, ktoré boli Výborom Svetového dedičstva na jeho zasadnutí 6.-11. decembra 1993 v kolumbijskej Cartagene odsúhlasené. Následne zabezpečil ich slávnostné vyhlásenia a vypracovanie prvého bilaterálneho projektu so susednými štátmi, zameraným na nomináciu jaskýň Slovenského krasu a maďarského Aggtelekského krasu do Svetového dedičstva.

Program OSN pre životné prostredie (UNEP)

UNEP s centrom v Nairobi (Keňa) má za úlohu koordinovať a stimulovať aktivity, ktorých cieľom je obmedziť ďalšie znečisťovanie životného prostredia v globálnom meradle.

SR do konca roku 1995 v ňom pôsobí ako jeden z členov Riadiacej rady UNEP. Medzi hlavné priority si UNEP stanovil ochranu ozónovej vrstvy, klímy, ochranu oceánov a morí, pôdnych zdrojov, zastavenie postupu šírenia púští, zastavenie odlesňovania, uchovanie biologickej rôznorodosti, management toxických a nebezpečných odpadov, ľudské sídla, dostatok pitnej vody a podobne. V rámci UNEP vypracovali významné medzinárodné dohovory ako Dohovor o kontrole pohybu nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní, Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES), Dohovor o dezertifikácii, Dohovor o biodiverzite, Rámcový dohovor o zmene klímy, ale aj iné významné dokumenty medzinárodného environmentálneho práva (napr. k Dohovoru o ochrane ozónovej vrstvy Montrealský protokol o látkach narúšajúcich ozónovú vrstvu), ku ktorým Slovenská republika pristúpila.

Program OSN pre rozvoj (UNDP) a Program OSN pre priemyselný rozvoj (UNIDO)

V rámci UNDP participovala SR na projekte **Environmentálneho programu povodia Dunaja.**

Z UNIDO využívala poskytnuté konzultačné a poradenské služby pri spracovaní regionálneho projektu na ozdravenie životného prostredia a v rámci ďalších 10 predložených projektov, ktoré MŽP SR navrhlo prostredníctvom Stálej misie SR pri OSN v New Yorku.

Globálny environmentálny fond

Na základe iniciatívy UNEP, UNDP a Svetovej banky bol vytvorený Globálny environmentálny fond (GEF) zameraný na starostlivosť o životné prostredie formou podpory investičných projektov technickej a výskumu. GEF v pilotnej fáze (1991 - 1994) disponoval 1 mld. SDR (Special Drawing Rights - zúčtovacia jednotka MMF a SB), čo predstavuje asi 1,3 mld. USD (z toho na prevádzku 3 - 4 %). Riadiacim orgánom GEF je **Rada GEF** zložená z 32 členov.

UNEP zohráva kľúčovú úlohu pri strategickom environmentálnom plánovaní a zabezpečuje, aby sa aktivity GEF orientovali na riešenie prioritných regionálnych i globálnych problémov životného prostredia v súlade s platnými a pripravovanými medzinárodnými dohovormi.

UNDP zodpovedá za technickú pomoc a pripravuje štúdie a hodnotenia projektov v predinvestičnej rozvojovej fáze. Svetová banka zabezpečuje investičné projekty a zároveň celkové vedenie GEF.

Zdroje fondu sa využívajú na eliminovanie štyroch závažných environmentálnych problémov:

- globálne otepľovanie, predovšetkým následkom emisií plynov vyvolávajúcich skleníkový efekt (klimatické zmeny),
- znečisťovanie medzinárodných vôd ropnými látkami a ukladaním odpadu v oceánoch a medzinárodných riečnych systémoch,
- deštrukcia biodiverzity ničením prírodných biotypov a jej neregulovaným využívaním, desertifikácia a degradácia krajiny,
- poškodzovanie ozónovej vrstvy.

SR podpísala 16.9.1993 Dohodu o grante z GEF na **Projekt ochrany biodiverzity** vo výške 2,3 mil. USD so zameraním na Záplavové územie rieky Moravy v CHKO Záhorie, Tatranský národný park a CHKO Východné Karpaty.

Vláda SR 26. októbra 1993 prerokovala návrh na **pristúpenie SR ku GEF** a prijala k nemu uznesenie č.771/1993.

ORGANIZÁCIA PRE EKONOMICKÚ SPOLUPRÁCU A ROZVOJ

Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD) ako organizácia 24 hospodársky najvyspelejších krajín so sídlom v Paríži sa rozhodla vytvoriť osobitný **program "Partneri v procese transformácie"**, ktorým rozširuje svoju doterajšiu činnosť na krajiny Strednej a Východnej Európy. Tento program gesturuje **Stredisko pre spoluprácu s transformujúcimi sa európskymi ekonomikami**. V roku 1993 bolo podpísané **Memorandum porozumenia medzi Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a vládou Slovenskej republiky**, ktoré sa týka uvedeného programu. Ministerstvo životného prostredia SR sa v roku 1993 zapojilo do práce odborných skupín OECD v oblasti implementácie "ekodaní" v Európskej únii a krajín prechádzajúcich na trhovú mechanizmus, ďalej v oblasti riešenia právnych a technických otázok, súvisiacich s environmentálnym účtovníctvom, auditorstvom a zadlženosťou. Predmetom zasadnutí skupín OECD bola aj problematika špecifického environmentálneho spravodajstva podnikov a spoločností, používateľských nárokov na nezávislý environmentálny audit, vzťahov medzi finančnými audítormi, certifikačnými orgánmi a environmentálnymi audítormi. V neposlednej miere išlo o problematiku zníženia environmentálnych rizík pri používaní chemických látok a prípravkov.

Skúšobná fáza programu **OECD Country Environmental Performance Review Programme** (Program hodnotenia stavu životného prostredia) sa bude rozvíjať a postupne rozširovať v spolupráci s EHK/OSN a so štátmi Strednej a Východnej Európy.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A EURÓPSKA INTEGRÁCIA

Európska únia

V októbri 1993 podpísali najvyšší predstavitelia Európskych spoločností (Európskej únie) a Slovenskej republiky **Európsku dohodu o pridružení SR k Európskemu spoločenstvu** (uznesenie vlády SR z 22. júna 1993 č.439 k návrhu na parafovanie textu Európskej dohody o pridružení SR

k Európskym spoločenstvám a uznesenie vlády SR zo 17. augusta 1993 č.559 k návrhu na uzatvorenie Európskej dohody o pridružení SR k Európskym spoločenstvám). Popri ustanoveniach o obchodnej a hospodárskej spolupráci obsahuje v článku 81 aj ustanovenia v oblasti životného prostredia a ľudského zdravia, ktoré sa považujú za prioritné. Realizácia jednotlivých ustanovení bude prebiehať prostredníctvom grantov a pôžičiek, hlavne programu PHARE a po jeho ukončení iným ekvivalentným programom. Spolupráca v environmentálnej oblasti sa bude uskutočňovať prostredníctvom výmeny informácií a odborníkov, programov odbornej prípravy, spoločnej výskumnej činnosti, zosúlaďovania práva a postupov, riešením regionálnych, ale aj globálnych environmentálnych problémov. Okrem toho sa SR zapojila do **Programu COPERNICUS (SHMÚ)**, **Programu COST (SHMÚ a GÚDŠ)** a **multilaterálnych projektov PHARE** (Danube River Basin, Corine, Silesia, Lesy a ochrana prírody v Strednej a Východnej Európe).

Rada Európy

Do roku 1993 sa spolupráca s Radou Európy (RE) uskutočňovala len prostredníctvom informácií o pripravovaných podujatiach, nahlasovania mien odborníkov do vládnych výborov RE, do kurzov a stáží.

V roku 1993 sa vytvorili podmienky pre oficiálnu spoluprácu napríklad pri príprave pristúpenia SR k **Dohovoru o ochrane európskej voľnej prírody a prírodných stanovišť (Bern, 1979)** a k **Dohovoru o ochrane migrujúcich druhov volne žijúcich živočíchov (Bonn, 1979)**, pri vytvorení národného strediska **Centre Naturopa**, pri organizácii kolokvia o horských regiónoch v Banskej Bystrici alebo pri príprave **Roku ochrany európskej prírody - ENCY '95**. Rada Európy v spolupráci s **Medzinárodnou úniou ochrany prírody (IUCN)** v tejto súvislosti preferuje ochranu biologickej rôznorodosti aj mimo osobitne chránených území, pozitívnu úlohu, ktorú môže zohrávať tzv. "ekologická turistika", ako aj význam environmentálnych informácií, vzdelávania a školení.

Rada Európy sa zaslúžila o vypracovanie prvej **Správy o stave životného prostredia v Európe** Pracovnou skupinou pri Európskej environmentálnej agentúre (European Environment Agency) v Kodani v rámci **Komisie Európskej únie** (European Commission). Očakáva sa, že správa bude hotová v roku 1995 a poskytne nepostrádateľné informácie pre ďalší rozvoj starostlivosti o životné prostredie Európy.

Program PHARE

Myšlienka programu PHARE sa zrodila na schôdzke predstaviteľov siedmich hospodársky najvyspelejších krajín sveta (G-7) v Paríži v júli 1989. Tento program bol pôvodne určený na pomoc pri rekonštrukcii ekonomík Poľska a Maďarska. Z toho zámeru pochádza aj názov: **Poland and Hungary Assistance for the Restructuring of the Economy**. Organizovaním a koordináciou tejto pomoci bola poverená **Komisia Európskych spoločenstiev** (Európskej únie).

Po politických zmenách v Strednej a Východnej Európe boli v roku 1990 k Programu PHARE pripojené aj ďalšie východoeurópske krajiny, medzi nimi aj bývalá ČSFR. V máji 1993 Komisia Európskych spoločenstiev a vláda SR podpísali dodatok k Rámcovej dohode, podľa ktorej sa každoročne vyčleňujú finančné prostriedky na projekty v SR.

Ciele Programu PHARE sú krátkodobé (poskytnutie pomoci pri zlepšovaní kvality životného prostredia v prioritných oblastiach) a strednodobé (poskytnutie podpory štátnej správe starostlivosti o životné prostredie pri tvorbe dlhodobých stratégií a programov v oblasti hospodárenia s povrchovými vodami, odpadového hospodárstva a príprave programov ďalšej spolupráce s Európskymi spoločenstvami).

Do **Programu PHARE I.** zaradili 17 projektov v celkovej hodnote 30 mil. ECU, z toho na Slovensko pripadlo 10 projektov v hodnote 11,2 mil. ECU.

V **Programe PHARE II.** sa riešili 3 projekty v celkovej hodnote 5 mil. ECU, z ktorých pripadlo na Slovensko 2,4 mil. ECU.

V decembri 1992 vzniklo priamo na MŽP SR PIU (Programme Implementation Unit), ktoré prebralo riadenie všetkých projektov PHARE týkajúcich sa životného prostredia SR.

V rámci Programu PHARE I. sa riešili nasledovné projekty:

/90/WAT/01/- Riešiteľská organizácia: Prírodovedecká fakulta
UK Bratislava

Podunajská nížina - základný hydrogeologický model.

Projekt sa zaoberal vývojom počítačového modelu podzemnej vody, pričom zabezpečuje aj potrebné technické vybavenie. Riešenie sa začalo v januári 1992.

/90/HEA/03/- Riešiteľské organizácie: Výskumný ústav chemickej technológie a.s., SAŽP Banská Bystrica,

Ekotoxikologické centrum Bratislava.

Hlavnou úlohou projektu je zabezpečiť moderné laboratórne vybavenie pre riešenie problémov ekotoxikológie, genetickej toxikológie, chemickej analýzy a informatiky.

/90/HEA/04/- Riešiteľská organizácia: Slovenská poľnohospodárska
a potravinárska inšpekcia,
Bratislava

Zariadenie pre monitoring kvality potravín.

Cieľom projektu je zabezpečenie laboratórneho vybavenia pre sledovanie kvality potravín.

/90/WAS/05/- Riešiteľská organizácia: SAŽP Banská Bystrica
Štúdia odpadového hospodárstva.

Štúdia tvorila podklad pre vypracovanie Programu odpadového hospodárstva SR, pre organizáciu štátnej správy v odpadovom hospodárstve a pre vybudovanie Informačného systému odpadového hospodárstva vrátane zabezpečenia hardware a software pre tento informačný systém.

/90/WAS/06/- Riešiteľská organizácia: SAŽP, Banská Bystrica
Informačné centrum pre nebezpečné odpady.

Projekt rozdelený na technickú asistenciu a dodávku hardware a software sa zamerlal na zavedenie do prevádzky Informačného systému nebezpečných odpadov v nadväznosti na zriadenie ohniskového bodu, ktorý vyplýva z plnenia Bazilejského dohovoru.

/90/WAS/08/- Riešiteľská organizácia: DUSLO, Šaľa, š.p.,

Základné inžinierske služby pre spaľovňu nebezpečného odpadu Šaľa.

Cieľom projektu bolo vypracovanie návrhu rekonštrukcie spaľovne nebezpečných odpadov, ktorému predchádzalo hodnotenie ich vplyvu na životné prostredie. Po ukončení 1. fázy riešenia sa začala realizovať 2. fáza, obsahujúca aj dodávky a konzultačnú činnosť.

/90/HEA/10/- Riešiteľská organizácia: SAŽP, Banská Bystrica
Ochrana prírodných zdrojov v krasových oblastiach.

Náplň projektu spočíva v zabezpečovaní monitorovacieho zariadenia

a laboratórneho vybavenia pre sledovanie vhodnosti jaskynných priestorov pre terapeutické účely.

/90/WAT/1 1/- Riešiteľská organizácia: Výskumný ústav vodného hospodárstva, Bratislava

Zlepšenie monitoringu kvality pitnej vody.

Cieľom projektu je zabezpečenie laboratórneho vybavenia pre podniky vodární a kanalizácií.

/90/ENE/14/- Riešiteľská organizácia: SEP, š.p. Bratislava

Expertíza bezpečnostného systému jadrových reaktorov V 230.

Projekt sa zameria na vypracovanie expertízy bezpečnostného stavu jadrových reaktorov.

/90/ENE/17/- Riešiteľská organizácia: SEP, š.p. Bratislava

Prehĺbenie profesionálnych vedomostí obsluhy jadrových elektrární.

Hlavnou aktivitou projektu je školenie odborníkov v oblasti nukleárnych technológií. Konzultačná firma ukončila prvú časť seminárov, druhú časť plánuje na rok 1995.

Do programu PHARE II. sa vybrali tieto 3 projekty:

/91/HEA/18/- Riešiteľská organizácia: Špecializovaný ústav hygieny a epidemiológie,
Bratislava

Štúdia dopadu znečistenia ŽP na zdravotný stav.

Projekt sa orientuje na výskum vplyvu znečisteného životného prostredia na zdravotný stav obyvateľstva v 2 regiónoch a na zabezpečenie potrebného technického vybavenia. Na základe uzavretého kontraktu s konzultačnou firmou AITEC z Talianska sa vypracuje študijná časť projektu.

/91/EDU/19/- Riešiteľská organizácia: SAŽP, Banská Bystrica

Vzdelávanie a verejné povedomie v oblasti životného prostredia.

Ide o vytvorenie inštitucionálnych podmienok pre environmentálne vzdelávanie a nadväzné zabezpečenie potrebného technického vybavenia pre jeho rozvoj.

/91/WAT/20/- Riešiteľská organizácia: Geologický ústav Dionýza Štúra,
Bratislava

Zlepšenie monitoringu kvality podzemných vôd.

Vytvorenie efektívnejšieho monitoringu kvality vody a zabezpečenie príslušného laboratórneho vybavenia sú základné ciele tohto projektu.

Pre PHARE III. nevytvorili v sektore životného prostredia fond.

Pre PHARE IV. sa na základe navrhnutého programu pre životné prostredie očakáva podpísanie finančného memoranda.

Zriadením SAŽP nastali v projektoch PHARE organizačné zmeny (proj. EC/WAS/5, EC/WAS/6, EC/HEA/3, EC/EDU/19 a EC/HEA/10), lebo ich pôvodné manažerské inštitúcie sa stali jej súčasťou.

Od začatia Programu PHARE v roku 1990 boli finančné prostriedky na jednotlivé roky vyčleňované nasledovne:

- rok 1990	spolu	11,201 mil. ECU
z toho:		
- na ochranu vôd		2,950 mil. ECU
- na ochranu zdravia		1,950 mil. ECU
- na odpadové hospodárstvo		3,060 mil. ECU
- na energetiku (Jadrová bezpečnosť)		1,500 mil. ECU
- technická pomoc		1,741 mil. ECU
- rok 1991	spolu	2,358 mil. ECU
z toho:		
- dopady znečistenia ŽP na zdravie		0,650 mil. ECU
- vzdelávanie a osvetová činnosť		0,500 mil. ECU
- ochrana vôd		1,000 mil. ECU
- technická pomoc		0,208 mil. ECU
- v roku 1992 neboli do sektoru ŽP pridelené žiadne finančné prostriedky,		
- rok 1993	spolu	2,000 mil. ECU
z toho:		
- ochrana ovzdušia		0,775 mil. ECU
- ochrana vôd		0,900 mil. ECU
- technická pomoc		0,325 mil. ECU.

DVOJSTRANNÁ MEDZIŠTÁTNA SPOLUPRÁCA

Priamu dvojstrannú medzištátnu spoluprácu v starostlivosti o životné prostredie mohla začať Slovenská republika rozvíjať v podstate až v roku 1993. Spoluprácu nadviazala s Dánskom, Fínskom, Holandskom, Japonskom, Veľkou Britániou, Nemeckom, Švajčiarskom, Švédskom, Ukrajinou, USA, Maďarskom, Talianskom, Poľskom, Rumunskom, Francúzskom a samozrejme s Českou republikou, pričom v niektorých prípadoch bola vyjadrená dvojstrannými zmluvnými dokumentármi o spolupráci, v iných návrhmi alebo realizáciou projektov.

S Dánskom sa začali realizovať 4 projekty s finančnou podporou dánskej vlády a posudzovala sa možnosť finančnej pomoci na 12 ďalších projektoch. Z realizovaných projektov ide o čistiareň odpadových vôd v Žiari nad Hronom (gestor Stredoslovenské vodárne a kanalizácie Banská Bystrica, 4 900 tis. DKK, ukončenie v roku 1994), jednotku na adsorpčné zachytávanie benzínových pár (gestor Slovnaft a. s. Bratislava, 2 050 tis. DKK, ukončenie v roku 1995) a ekotoxikologické metódy a stratégie pre hodnotenie dopadov na životné prostredie (gestor Ekotoxikologické centrum, s.r.o. Bratislava, 1 mil. DKK). Štvrtým projektom je "Znižovanie spotreby energie a ochrana ŽP v rámci projektu Brundtlandské mesto" (Rajec).

S Fínskom boli rozpracované 2 projekty, zamerané na aplikáciu netradičných geofyzikálnych metód s využitím fínskeho know-how (aplikácia georadaru pre nedeštruktívne riešenie ekologických a inžiniersko-geologických problémov) a aplikácia metódy indukovanej polarizácie pri mapovaní pôd znečistených ropnými látkami (gestor Geokomplex, a. s. Bratislava, ukončenie v roku 1994). Ďalší projekt na skvalitnenie merania fyzikálnych parametrov ovzdušia v horských a podhorských oblastiach pripravuje SHMÚ.

Z rozpočtu Ministerstva bývania, územného plánovania a životného prostredia **Holandska** sa natočil odborný film "Smeti-nechcené deti" (67 592 NLG). Ďalej boli vybrané 2 projekty, a to transfer know-how na čistenie pôdy v priestoroch po bývalej Sovietskej armáde a zavedenie čistejších technológií v cukrovarníckom priemysle, ktorých realizácia sa má začať až v roku 1995.

Japonsku bolo navrhnutých 10 projektov, ktoré by sa mali realizovať s JICA, MITSUBISHI Corporation a Japanese Special Fund.

S **Kanadou** sa realizuje 1 projekt, zameraný na rekultiváciu krajiny narušenej ťažbou a spracovávaním magnezitu a mastenca na Slovensku nazvaný "Revitalizácia regiónu Hnúšťa-Jeľšava-Lubeník" (gestor ENVIGEO s. r. o., Banská Bystrica a GEOENVEX s. r. o. Rožňava). Okrem toho sa pripravuje 6 projektov viazaných na finančnú a technickú pomoc od federálnej vlády Kanady.

V spolupráci s Luxemburskom sa pripravuje 6 environmentálnych projektov v Košiciach a v Prešove, okrem nich "Mapovanie mesta Košíc a okolia - abiotická zložka životného prostredia".

Na základe medzirezortnej dohody o spolupráci s Nórskom sa realizovali 3 projekty s podstatnou finančnou pomocou nórskej vlády. Išlo o Slovensko-nórsky projekt čistejších technológií (gestor MH SR, 1433 tis. NOK), projekt pre školákov - Modré z neba (gestor Strom života 197 tis. NOK) a mapovanie kritických záťaží pre SR (gestor SHMÚ Bratislava, 200 tis. NOK). K ďalším návrhom projektov prebiehali konzultácie.

V rámci finančnej pomoci Ost-Ekofondu **Rakúska** sa začali realizovať 4 projekty zamerané na štúdium odpadových vôd v povodí riedy Moravy, riešenie zberu, odvozu a spracovania komunálnych odpadov v meste Topolčany (585 tis. Sk), filtráciu spalín tavného agregátu v Slovenských závodoch technického skla, a.s. (4 mil. ATS) a čistenie spalín zo skládky tavného agregátu v Skloplaste, š.p. Trnava (42 tis. Sk). Pripravovať sa začalo vyše 25 projektov. Medzi inými napríklad Tepelná energia z biomasy, Znečisťovanie v olejárskom priemysle a možnosti jeho minimalizácie, Ekologické zaobchádzanie a spracovanie organických odpadov, Dotriedňovací závod pre separovaný zber odpadu v Bratislave, Využitie bioplynu zo skládok odpadu, Ekologické laboratórium v regióne stredného Slovenska so širokospektrálnou činnosťou, General odkanalizovania mesta Malacky, Modernizácia tepelných elektrární s ohľadom na zníženie spotreby paliva a environmentálne aspekty atď.

So Švédskom začala spolupráca iba na projekte "Výskum pôdneho pokryvu a poškodenia lesov zo satelitov" medzi Slovenskou agentúrou životného prostredia a firmou Satellitbild s realizáciou prác pre Stredisko pre diaľkový prieskum Zeme na Malom Javorníku v hodnote cca 12 mil. SKK.

S **Ukrajinou** začala realizácia 2 projektov, zameraných na technologický výskum nerastných surovín, ktoré financovala slovenská strana. Riešili sa

pod názvami Technologický výskum rúd a materiálov odkalísk (Slovenská geológia, š.p. Spišská Nová Ves) a Technololgický výskum čistenia vôd prírodnými sorbentami (Slovenská geológia, š.p. Spišská Nová Ves). Projekt na zriadenie trilaterálneho národného parku v poľsko-ukrajinsko-slovenskom pohraničí vo Východných Karpatoch nepokračoval, i keď do návrhu zákona NR SR o ochrane prírody a krajiny bola zahrnutá transformácia východnej časti CHKO Východné Karpaty na národný park zahrnutá.

S ostatnými uvedenými krajinami (**Nemecko, Taliansko, Švajčiarsko, Veľká Británia**) sa nadviazali kontakty, no k realizácii konkrétnych projektov nedošlo. Spolupráca s USA sa viazala len na financovanie dlhodobého poradcu na MŽP SR z fondu USAID a možnosti financovania projektu "Implementácia metódy hodnotenia a riadenia environmentálnych rizík v podmienkach Slovenska" z fondu USEPA.

Dvojstranné medzištátne dohody

Slovenská republika pristúpila, resp. pripravuje pristúpenie k nasledovným dvojstranným medzištátnym dohodám:

- Dohoda medzi vládou SR a vládou ČR o spolupráci v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia (podpísaná v Prahe 29. októbra 1992),
- Dohoda medzi vládou SR a vládou **Nórskeho kráľovstva** o spolupráci v oblasti ochrany životného prostredia (podpísaná v Luzerne 28. apríla 1993),
- Dohoda medzi vládou SR a vládou **Polskej republiky** o spolupráci v oblasti ochrany životného prostredia (pripravená na podpis vo Varšave v roku 1994),
- Dohoda medzi vládou ČSSR a vládou **Polskej republiky** o vodnom hospodárstve na hraničných vodách z roku 1958 (SR sukcesia),
- Dohoda medzi vládou ČSSR a vládou **Polskej republiky** o ochrane ovzdušia pred znečisťovaním z roku 1974 (SR sukcesia),
- Dohoda medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom vôd, lesov a životného prostredia **Rumunska** (podpísaná v Bukurešti 4. septembra 1993),
- Dohoda medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom životného prostredia **štátu Maryland** (podpísaná v štáte Maryland 11. novembra 1993),

- Dohoda medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Spolkovým ministerstvom zdravotníctva, športu a ochrany spotrebiteľa **Rakúskej republiky** o vzájomnej výmene údajov zo systémov včasného varovania pred žiarením (pripravená na podpis v Bratislave v roku 1994),
- Memorandum porozumenia medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Spolkovým ministerstvom životného prostredia, mládeže a rodiny **Rakúskej republiky** (podpísané v Bratislave 15. novembra 1993),
- Memorandum porozumenia medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom bytovej výstavby, územného plánovania a životného prostredia **Holandského kráľovstva** o spolupráci v oblasti životného prostredia (bude podpísané v Haagu 8. februára 1994),
- Dohoda medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom životného prostredia **Dánskeho kráľovstva** o spolupráci v oblasti ochrany životného prostredia (pripravená na podpis v Kodani v roku 1994),
- Dohoda medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom stavebníctva a ochrany životného prostredia **Chorvátskej republiky** o spolupráci v oblasti ochrany životného prostredia (pripravená na podpis v Bratislave v roku 1994),
- Dohoda medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom životného prostredia **Ukrajiny** o spolupráci v oblasti ochrany životného prostredia (pripravená na podpis v Bratislave v roku 1994),
- Dohoda medzi FVŽP ČSFR (MŽP ČR a SKŽP) a Ministerstvom životného prostredia **Francúzskej republiky** v spolupráci v oblasti životného prostredia (z roku 1991 / SR sukcesia),
- Memorandum porozumenia o spolupráci v oblasti životného prostredia medzi **Švajčiarskou konfederáciou** a ČSFR (z roku 1991 / SR sukcesia),
- Dohoda medzi vládou ČSSR a **Maďarskou republikou** o úprave vodohospodárskych otázok na hraničných vodách (z roku 1976 /obnovená dohoda z roku 1954/ SR sukcesia)
- Dohovor medzi vládou ČSSR a vládou **NSR** o spolupráci v oblasti životného prostredia (z roku 1987 / SR sukcesia).

MEDZINÁRODNÉ DOHOVORY V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Slovenská republika pristúpila k týmto medzinárodným dohovorom (protokolom k dohovorom, zmluvám) v oblasti životného prostredia:

<i>Dohovor</i>	<i>Miesto a rok podpisu</i>	<i>Platnosť</i>	<i>Pristúpenie SR, resp. platnosť pre SR</i>
<i>Medzinárodný dohovor o ochrane rastlín v znení zmien z roka 1979</i>	<i>Rím, 6. 12. 1951</i>	<i>3. 4. 1952, zmien od 4. 4. 1991</i>	<i>5. 8. 1983 ČSFR SR - sukcesia</i>
<i>Dohovor o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia presahujúcim hranice štátov</i>	<i>Ženeva, 13. 11. 1979</i>	<i>16. 3. 1983</i>	<i>23. 12. 1983 s platnosťou od 22. 3. 1984 ČSFR, SR-sukcesia</i>
<i>Protokol k Dohovoru z roku 1979 o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia presahujúcim hranice štátov, o dlhodobom financovaní medzinárodného kooperatívneho programu monitorovania a vyhodnocovania diaľkových prenosov znečisťujúcich ovzdušie v Európe (EMEP)</i>	<i>Ženeva, 28. 9. 1984</i>	<i>28. 1. 1988</i>	<i>28. 1. 1988 ČSFR, SR-sukcesia</i>
<i>Protokol k Dohovoru z roku 1979 o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia presahujúceho hranice štátov o znížovaní emisií sýry alebo ich prenosov cez hranice štátov najmenej o 30%</i>	<i>Helsinki, 8. 7. 1985</i>	<i>2. 9. 1987</i>	<i>2. 9. 1987 ČSFR, SR-sukcesia</i>
<i>Protokol k Dohovoru z roku 1979 o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia presahujúceho hranice štátov, o kontrole emisií oxidov dusíka alebo ich prenosov cez hranice štátov</i>	<i>Sofia, 1. 11. 1988</i>	<i>do konca roka 1993 nenadobudol platnosť</i>	<i>1. 11. 1988 ČSFR, SR-sukcesia</i>

Dohovor	Miesto a rok podpisu	Platnosť	Pristúpenie SR, resp. platnosť pre SR
Protokol k Dohovoru z roku 1979 o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia presahujúceho hranice štátov, o kontrole emisií prchavých organických zlúčenín alebo ich prenosov cez hranice štátov	Ženeva, 18. 11. 1991	do konca roka 1993 nenadobudol platnosť	súhlas vlády SR s pristúpením sa predpokladá v r. 1994
Protokol k Dohovoru z roku 1979 o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia presahujúceho hranice štátov, o ďalšom znižovaní emisií sily	prípravuje sa na podpis v r. 1994 v Óslo	ešte nenadobudol platnosť	SR sa pripravuje na pristúpenie 14. 6. 1994
Dohovor o ochrane ozónovej vrstvy	Viedeň, 22. 3. 1985	22. 9. 1988	1. 9. 1990 ČSFR s platnosťou od 30. 12. 1990, SR - sukcesia
Protokol k Dohovoru z roku 1987 o ochrane ozónovej vrstvy, o látkach ohrozujúcich ozónovú vrstvu	Montreal, 16. 9. 1987	1. 1. 1989	30. 12. 1990 ČSFR, SR - sukcesia 28. 5. 1993
Londýnsky dodatok k Protokolu o látkach ohrozujúcich ozónovú vrstvu	Londýn, 29. 6. 1990	10. 8. 1992	vláda SR súhlasila s pristúpením uznesením č. 272/1993
Kodaňský dodatok k Protokolu o látkach ohrozujúcich ozónovú vrstvu	Kodaň, 25. 11. 1992	ešte nenadobudol platnosť	SR zatiaľ nepristúpila
Dohovor o mokradiach majúciach medzinárodný význam, najmä ako biotopy vodného vtáctva	Ramsar, 2. 2. 1971	21. 12. 1975	2. 7. 1990 ČSFR, SR - sukcesia

Dohovor	Miesto a rok podpisu	Platnosť	Pristúpenie SR, resp. platnosť pre SR
Protokol doplnujúci Ramsarský dohovor z roku 1971 o mokradiach presahujúcich medzinárodný význam, najmä ako biotopy vodného vtáctva	Paríž, 3. 12. 1982	1. 10. 1986	2. 7. 1990 ČSFR, SR - sukcesia
Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva	Paríž, 23. 11. 1972	17. 12. 1975	15. 11. 1990 s platnosťou od 15. 2. 1991 ČSFR, SR - sukcesia
Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES) v znení zmien z 22. 6. 1979 (Bonn) a 30. 4. 1983 (Gaborone)	Washington, 3. 3. 1973	1. 7. 1975, platnosť Bonnskej zmluvy 13. 4. 1987, Gaboronská nenadobudla platnosť	28. 5. 1992 ČSFR, SR - sukcesia 2. 3. 1993
Dohovor o riadení pohybu nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich značkovanie	Bazilej, 22. 3. 1989	5. 5. 1992	24. 7. 1991 ČSFR, SR - sukcesia 23. 5. 1993
Dohovor o hodnotení vplyvov na životné prostredie presahujúcich hranice štátov (EIA)	Espoo, 25. 2. 1991	ešte nenadobudol platnosť	31. 8. 1991 ČSFR, SR - sukcesia
Rámcový dohovor OSN o zmene klímy	New York, 9. 5. 1992	21. 3. 1994	19. 5. 1993 SR (uzn. č. 272/1993)
Dohovor o biologickej rôznorodosti	Rio de Janeiro, 5. 6. 1992	29. 12. 1993	19. 5. 1993 SR (uzn. č. 272/1993)
Dohovor o ochrane európskej voľnej prírody a prírodných stanovišť	Bern, 19. 9. 1979	1. 6. 1982	SR pripravuje pristúpenie v roku 1994
Dohovor o vplyve priemyselných havárií prekračujúcich hranice štátov	Helinky, 17. 3. 1992	zatiaľ nenadobudol platnosť	podľa uznesenia č. 233/1992 vláda SR plánuje pristúpiť v r. 1996

Dohovor	Miesto a rok podpisu	Platnosť	Pristúpenie SR, resp. platnosť pre SR
Dohovor o ochrane migrujúcich druhov voľne žijúcich živočíchov	Bonn, 23. 6. 1979	1. 11. 1983	SR pripravuje pristúpenie v r. 1994
Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja	bude podpísaný v Sofii, 30. 6. 1994	-	SR plánuje pristúpiť 30. 6. 1994
Dohovor o používaní olovenej beloby v maliarstve	Ženeva, 25. 10. 1921	31. 8. 1923	ČSR 31. 8. 1923, SR - sukcesia
Zmluva o Antarktíde	Washington, 1. 12. 1959	23. 6. 1961	ČSSR 14. 6. 1962, SR - sukcesia
Protokol k zmluve o Antarktíde z r. 1959 o ochrane životného prostredia Antarktídy	Madrid, 3. 10. 1991	ešte nenadobudol platnosť	vláda SR vyjadrila súhlas uznesením č. 754/1992
Dohovor o ochrane pracovníkov pred ionizujúcim žiarením	Ženeva, 22. 6. 1960	17. 6. 1962	ČSSR 21. 1. 1965, SR - sukcesia
Dohovor o ochrane proti ohrozeniu otravou benzénom	Ženeva, 23. 6. 1971	27. 7. 1973	ČSFR 23. 4. 1981, SR - sukcesia
Dohovor o predchádzaní a kontrole nebezpečenstiev z povolania spôsobených karcinogénnymi látkami a činiteľmi	Ženeva, 24. 6. 1974	10. 6. 1976	ČSFR 11. 1. 1991, SR - sukcesia
Dohovor o zákaze vojenského alebo akéhokoľvek iného nepriateľského použitia prostriedkov meniacích životné prostredie	Ženeva, 18. 5. 1977	5. 10. 1978	ČSFR 12. 5. 1978, SR - sukcesia

Dohovor	Miesto a rok podpisu	Platnosť	Pristúpenie SR, resp. platnosť pre SR
Dohovor o ochrane pracovníkov proti nebezpečenstvám z povolania spôsobených znečisťovaním vzduchu, hlukom a vibráciami na pracoviskách	Ženeva, 20. 6. 1977	11. 7. 1979	ČSFR 11. 1. 1991, SR - sukcesia
Protokol k Medzinárodnému dohovoru o predchádzaní znečisťovania z lodí v znení zmien z 15. 3. 1985	Londýn, 17. 2. 1978	2. 10. 1983	ČSFR 2. 10. 1984, SR - sukcesia
Dohovor o zabezpečení ochrany jadrových materiálov	Viedeň a New York, 3. 3. 1980	8. 2. 1987	ČSFR 8. 2. 1987, SR - sukcesia
Dohovor o zaistení bezpečnosti a zdravia na pracoviskách a o pracovnom životnom prostredí	Ženeva, 22. 6. 1981	11. 8. 1983	ČSFR 2. 12. 1989, SR - sukcesia
Dohovor o včasnom oznamovaní jadrovej havárie	Viedeň, 26. 9. 1986	27. 10. 1986	ČSFR 27. 10. 1986, SR - sukcesia
Dohovor o pomoci v prípade jadrovej havárie alebo rádiologického nebezpečenstva	Viedeň, 26. 9. 1986	26. 2. 1987	ČSFR 4. 9. 1985, SR - sukcesia
Dohovor o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier	Hel싱ky, 17. 3. 1992	ešte nenadobudol platnosť	vláda SR súhlasila uznesením č. 797/1993 (predtým uzn. č. 233/1992)

Okrem iného, vláda SR prerokovala aj informáciu o prijatí a otvorení na podpis **Dohovoru o občianskoprávnej zodpovednosti za škody spôsobené činnosťami nebezpečnými pre životné prostredie (8. júna 1993 č. 398)**, návrh na pristúpenie SR k **Európskemu dohovoru o ochrane archeologického dedičstva (22. júna 1993 č. 443)**, návrh na pristúpenie a ratifikáciu **Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (29. júna 1993 č. 464)**, atď.

85

86

87

88

89

90

91